

Mislav Jošić, univ. spec. oec.

Prikaz knjige

Naziv djela: **INTERNATIONAL ECONOMICS**

Autori: prof. dr. sc. Mato Grgić, doc. dr. sc. Vlatka Bilas

Izdavač: Lares plus d.o.o.

Mjesto i godina izdanja: Zagreb, 2009.

Broj stranica: 723

Razvoj ekonomske teorije i prakse u Hrvatskoj uvelike diktira i bogatstvo izdavačke djelatnosti. Područje međunarodne ekonomije u zadnje vrijeme obogaćeno je dvjema novim knjigama: hrvatskim i engleskim izdanjem knjiga *Međunarodna ekonomija*, odnosno *International Economics*. Engleska verzija knjige izašla je u izdanju izdavačke kuće Lares Plus d.o.o. od renomiranih autora iz područja međunarodne ekonomije: prof. dr. sc. Mate Grgića - redovitog profesora na Ekonomskom fakultetu u Zagrebu te Vlatke Bilas - docentice istoimenog fakulteta. Oba autora objavila su desetak znanstvenih radova iz područja međunarodne ekonomije, poglavito iz područja deviznog tečaja te regionalnih ekonomskih integracija. Ovakva istraživačka usmjerenost rezultirala je bogatim doprinosom hrvatskoj i svjetskoj akademskoj zajednici u knjizi koja predstavlja sintezu cjelokupne ekonomske teorije i prakse iz područja međunarodne ekonomije i razmjene.

Knjiga je od vitalne važnosti za sve studente ekonomskih fakulteta, poslovnih škola, ali ne samo njih, već i gospodarsku zajednicu te ekonomiste laike koji svoje znanje žele obogatiti dodatnim informacijama i iskustvom. Knjiga se trenutno koristi u *Bachelor Degree in Business* programu Ekonomskog fakulteta u Zagrebu u praktičnoj nastavi kao obvezna (propisana) literatura. Knjiga je pragmatična i dostupna čitatelju s predznanjem mikroekonomske i makroekonomske analize. Stil pisanja ne zahtijeva sekvencijalno proučavanje knjige što uvelike olakšava svladavanje materije, čak i ekonomistima laicima. Sadržajno je knjiga podijeljena u 11 dijelova (poglavlja) kojima prethodi predgovor, a završava s bibliografijom i popisom najvažnijih korištenih pojmova. Od posebne su važnosti i detaljni sažeci koji se nalaze na kraju svakog poglavlja, a jamče brzo i sistematično utvrđivanje pročitane materije. Svako poglavlje sadrži dodatke i pitanja za vježbu koji su od velike važnosti za studente dodiplomskih i diplomskih studija kojima je ista temeljna literatura.

U **prvom poglavlju** čitatelj se uvodi u osnove međunarodne ekonomije te strukturu knjige. Dan je i osnovni pregled globalizacijskih tijekova koji počinju s razvojem trgovine i razvojem ekonomije mjereno bruto domaćim proizvodom. Prikaz osnovnih vanjsko-trgovinskih podataka dan je i za Republiku Hrvatsku kroz strukturu izvoza i uvoza.

Sustavan pregled teorija međunarodne razmjene počinje s **drugim poglavljem**. Razvoj ekonomske misli u području trgovine robom počinje s merkantilistima, a nastavlja se s teorijama Adama Smitha i Davida Ricarda koje su popraćene i zornim primjerima. Model $2 \times 2 \times 1$ proširen je s više proizvoda i više zemalja te dodatnim varijablama poput nadnica i deviznog tečaja. Granice klasičnog modela ne staju kod pretpostavke konstantnih prinosa u proizvodnji već se uvodi i pretpostavka rastućih prinosa. U nastavku drugog poglavlja sustavno su prikazani teoremi koji proizlaze iz Heckscher-Ohlinove teorije vanjske trgovine te analitička aparatura krivulja recipročne potražnje koja će poslužiti u analizi uvođenja vanjsko-trgovinskih zapreka u narednom poglavlju. Drugo poglavlje završava s analizom najnovijih trendova u međunarodnoj razmjeni te simbiotičkim procesima između ekonomije i okoliša.

Remećenje pretpostavki klasičnih modela nastavlja se u **trećem poglavlju** koje razmatra trgovinsku politiku i protekcionističke mjere u međunarodnoj razmjeni. Koncept carinske zaštite predstavljen je kroz nominalnu i efektivnu carinsku zaštitu te efekte koje proizvodi carina pomoću modela parcijalne ravnoteže, kako za malu, tako i za veliku zemlju. Osim modela parcijalne ravnoteže čitatelj se upoznaje i s osnovnim elementima modela opće ravnoteže te aparaturom krivulja recipročne potražnje. Poglavlje završava s dampinškim i antidampinškim mjerama i mikroekonomskom analizom diskriminacije cijena.

Četvrto poglavlje razmatra liberalizacijske procese i smanjenje trgovinskih zapreka od osnutka GATT-a do danas. Kratki pregled uključuje i politiku uvozne supstitucije, odnosno izvozno usmjereni rast.

U **petom poglavlju** analiziraju se regionalni trgovinski aranžmani i regionalizam. Pored statičkih efekata integracija pružen je uvid i u dinamičke efekte stvaranja i skretanja trgovine. Nastavno na teorije integracije razmatraju se i monetarni aspekti integracija poput teorije optimalnog carinskog područja te endogene teorije optimalnog carinskog područja. U spomenutim dijelovima osjećaju se težnje integracijskih procesa u EU i s njima povezanim procesima nominalne i realne konvergencije.

Prijelaz iz mikroekonomske u makroekonomsku sferu međunarodne ekonomije izveden je kroz **šesto poglavlje** koje analizira međunarodno kretanje faktora proizvodnje, rada i kapitala. Efekti na financijsko tržište i tržište rada kroz direktne strane investicije i emigraciju i imigraciju prikazani su zorno i besprijekorno. Analiza međunarodnog kretanja kapitala završava s ulogom multinacionalnih kompanija (MNK) u globaliziranom svijetu finalnih proizvoda i faktora proizvodnje.

Međunarodne financije komplementaran su dio teoriji međunarodne razmjene. **Sedmo poglavlje** uvodi čitatelja u područje deviznog tržišta i deviznog tečaja. Ovo poglavlje uvodi cjenovnu komponentu u međunarodnu razmjenu čije su varijable sada financijskog, a ne realnog karaktera. Posebna pozornost dana je analizi realnog tečaja i njegovoj ulozi u međunarodnim plaćanjima, tijekomima roba i usluga. Sedmo poglavlje nužna je osnova za proučavanje područja bilance plaćanja čiji je pregled dan u narednom poglavlju.

Koncept i struktura bilance plaćanja analiziraju se u **osmom poglavlju**. Problemi vanjske (ne)ravnoteže predočeni su kroz različite pristupe bilanci plaćanja, a posebno mjesto zauzima Marshall-Lernerov uvjet stabilnosti. U ovom poglavlju integrira se uloga deviznog tečaja u korigiranju eksterne neravnoteže s teorijskim pristupima bilance plaćanja. U dodatku osmog poglavlja dan je pregled politika kojima je cilj korigiranje eksterne neravnoteže uz odgovarajuću grafičku analizu (IS-LM model).

U **devetom poglavlju** kombiniraju se politike uspostavljanja unutarnje i vanjske ravnoteže u sklopu IS-LM-BP modela. Čitatelj se upoznaje s osnovnim konceptima uravnoteženja u fiksnom i fluktuirajućem tečajnom režimu. Znatno doprinos dan je u analizi Swanovog dijagrama na primjeru Hrvatske.

Deseto poglavlje posvećeno je pitanju međunarodnih financijskih kriza i zaduženosti zemalja u svijetu. Sistematično su obrađene najveće svjetske financijske krize (poglavito kriza 1929. - 1933. godine) te razlozi njihova nastanka, instrumenti mjerenja i odgovarajuća rješenja problema. U dijelu posvećenom zaduženosti najveća pozornost posvećena je vezi između višestrukih deficita (proračunskog, bilance plaćanja te razlike između investicije i štednje). U dodatku desetom poglavlju pored najpoznatijih financijskih kriza dani su recentni indikatori zaduženosti Republike Hrvatske.

Zadnje, **jedanaesto poglavlje** knjige posvećeno je globalizaciji te održivom rastu i razvoju. Pitanje energije, zaštite okoliša i održivog ekonomskog rasta u uvjetima globalizacije daje notu humanosti neoliberalnom konceptu ekonomije čiji su zagovornici nositelji ekonomske politike danas. Na samom kraju analiziraju se međunarodne financijske institucije (WB, MMF, WTO) i njihova uloga u svjetskoga ekonomskom poretku.

Zaključno, mogu ustvrditi da knjiga *International Economics* domaćih autora, prof. Grgića i docentice Bilas, predstavlja opsežan i sveobuhvatan podvig u objedinjavanju ekonomske teorije i najbolje ekonomske prakse na jednom mjestu. Ova knjiga predstavlja odličan vodič za proučavanje međunarodne ekonomije svim ekonomistima, od studenata dodiplomskih studija do istraživača na visokoškolskim institucijama i fakultetima. Svojevrsna enciklopedija međunarodne ekonomije domaćih autora trebala bi biti nezaobilazno štivo za svakog tko se odluči uputiti u istraživanje međunarodne ekonomije i šire (ekonomije).